

Till
Österåkers kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Plan- och exploateringsenheten
184 86 Åkersberga

Yttrande över förslag till program för Östanå, Roslags-Kulla och Wira

Programförslaget innebär en utbyggnad i Wira Utby, förtätning av Wira bruk och längs Rialavägen, nybyggnation längs båda sidor av Loån, ca nya 180-200 bostäder runt Östanå slott och Östanå såg, samt bostäder och service vid Östanå färjeläge. Totalt ca 3-400 bostäder. I ett längre tidsperspektiv föreslås att ytterligare nybebyggelse utreds i Östanå slottspark och kring Roslags-Kulla kyrka men omfattningen av en sådan utbyggnad redovisas inte.

Syftet är enligt programmet att skapa ett nytt kustsamhälle i samklang med naturen. En grundläggande princip har varit kommunens miljömål att "lämna över ett samhälle till nästa generation där de största miljöproblemen är lösta".

Programområdet är omfattande och inrymmer några av kommunens allra viktigaste natur- och kulturområden. Intill Wira bruk och Losjön finns två Natura-2000-områden och ett nyckelbiotopsområde. Området längs Loån är klassat som naturområde av regionalt intresse.

Även stora delar av området kring Östanå slott och området runt färjeläget är klassificerat som naturområden av regionalt intresse och där finns även nyckelbiotoper. Flertalet av områdena har starka ekologiska samband.

Hela programområdet ligger i den gröna Angarnkilen. I Regionplanekontorets nyligen antagna utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUF 2010) framgår kilarnas stora betydelse i en storstadsregion som förtätats alltmer, och man betonar vikten av att området skyddas mot exploatering.

I programhandlingarna framgår områdets oerhörda värde både beträffande natur och kultur, men slutsatsen är ändå att man föreslår en exploatering.

Naturskyddsföreningen är starkt kritiskt till utbyggnadsförslaget och hävdar att man begår ett fatalt misstag då man för all framtid exploaterar och förstör ett så naturskönt och kulturellt värdefullt område. Österåkers politiker blir ansvariga för detta misstag.

Synpunkter

Den biologiska mångfalden

Miljöerna kring gamla slott har ofta ett stort biologiskt värde på grund av att marken inte utsatts för hårda ingrepp. I omgivningarna kring Östanå slott finns därför mycket ädla lövträd, ofta planterade men numera etablerade, i både skog, parker och alléer. Särskilt vill vi framhålla det som anges som utredningsområde söder om slottet. Det hyser ett flertal mycket gamla bokar och här förekommer den sällsynta vedsvampen *narrporing*, som endast har två ytterligare kända förekomster i landet. Arten är rödlistad som utrotningshotad. Fynd av en vit, vedväxande mussling från bl.a. Östanå-området kunde för första gången knytas till en av Elias Fries' på 1800-talet beskriven svamp. Fyndet är publicerat som *vit sågmussling* (Jordstjärnan 13 (3): 19–26, 1992). Många andra svamparter som förekommer vid Östanå är sällsynta och rödlistade. Områdena kring Östanå slott är för övrigt klassade som naturvärde av regionalt intresse och det gäller även havssträndängen och området kring Östanå färjeläge.

Vidare förekommer kring Östanå värdefulla lundmiljöer med växter som vätteros och sloknunneört. Om den planerade stora utbyggnaden kring Östanå genomförs, så kommer inte bara svamparnas mångfald utan hela den biologiska mångfalden inom området att utarmas. Inte bara de för bebyggelse direkt påverkade områdena förlorar sitt naturvärde utan även den känsliga naturen i omgivningarna kommer att påverkas negativt.

Kring Wira finns stora naturvärden att ta hänsyn till. Natura-2000 områden kring Losjön, ett nyckelbiotopsområde väster om Losjön, naturområden av regionalt intresse för att bara nämna några. I programmet finns inget angivet om en naturinventering eller naturvärdesbedömning för Wiraområdet, vilket vi ser som en stor brist.

Det finns anledning att tro att området har en stor artrikedom och naturen är av sådan art att det inte kan uteslutas att här kan finnas rödlistade arter av flera slag. En inventering måste därför göras i detta område innan några beslut om utbyggnad kan tas.

De gröna kilarna, Angarnkilen

I RUFSS 2010 (Regional utvecklingsplan för Storstockholm 2010), som antogs av landstingsfullmäktige i maj 2010 och som nu vunnit laga kraft, poängterar man särskilt att de gröna kilarna behövs för en hållbar samhällsutveckling. När regionen växer är det särskilt viktigt att värna de stora opåverkade områdena från exploatering. Kilarna är dessutom viktiga för regionen invånare för friluftsliv och rekreation och bör därför utvecklas och göras lättillgängliga.

De gröna kilarna är en förutsättning för att behålla den biologiska mångfalden och är spridningskorridorer för växter och djur. Ytterligare en aspekt är att de gröna kilarna fungerar som klimatutjämnare i en alltmer omfattande och tätare urban miljö.

Naturskyddsföreningen Österåker deltar i arbetet med de gröna kilarna, och vi anser att det aktuella programförslaget går stick i stäv med de intentioner som slagits fast i samarbetet mellan de berörda kommunerna, inklusive Österåkers kommun, samt regionplanekontoret och många intresseföreningar.

Vi anser att man måste leva upp till de intentioner som detta samarbete innebär och inte genomföra en exploatering som uppenbarligen går helt emot vad övriga kommuner och regionala aktörer kommit överens om.

Vi anser att det regionala samarbetet om att värna och utveckla de gröna kilarna tillsammans med andra kommuner ska tas på allvar och måste prioriteras av kommunen.

Hållbar utveckling

I programmet redovisas en skönbild av alla fördelar en utbyggnad kan medföra, såsom ökad service, gång- och cykelbanor m.m. Dock nämns inget om den ökade trafikens påverkan på trafikföringen på 276: an.

Sannolikt ger 300-400 nya bostäder en för liten ökning av serviceunderlaget, för att någon större utbyggnad av kommersiell service kommer till stånd. Det troliga är att de boende även fortsättningsvis kommer att hänvisas till Åkersberga eller Norrtälje för inköp och annan service. Risker är dessutom uppenbara att man ökar exploateringen framöver, för att ge underlag för den service som nya invånare i området kommer att kräva i ett längre tidsperspektiv.

Kommunen har anslutit sig till nationella mål om att planera för ett hållbart samhälle. En utbyggnad i Wira-Östanå-Roslags-Kulla är inte en hållbar samhällsutveckling då nya bostäder långt från kommunens centrum och befintlig service medför ett bilberoende. Området har också relativt dålig försörjning med kollektivtrafik och det medför ökad biltrafik för pendelresor till arbete och skola.

Det är självklart att bostäder måste byggas, men för att få en hållbar utveckling måste de byggas där service och infrastruktur redan finns, och för att locka nya invånare att flytta hit, måste vi spara de allra finaste områdena för utevistelse och rekreation. De gröna kilarna måste framförallt skyddas för att behålla en biologisk mångfald som är en förutsättning för vår existens.

Bruntlandkommisionen slog 1987 fast att "Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra förutsättningarna för kommande generationer att tillfredsställa sina behov". Att ha tillgång till natur är en nödvändighet för oss människor. Att beröva våra barn och kommande generationer närhet till natur är inte en hållbar planering.

Att kommunen negligerar de övriga nordostkommunernas och regionplanekontorets samarbete om att värna de gröna kilarna i en alltmer exploaterad region, är illavarslande. Att för all framtid exploatera och förstöra de mest natursköna platserna är ett fatalt misstag, där politikerna har det största ansvaret.

Naturskyddsföreningen Österåker
Christina Lundin
Ordförande

Kopia för kännedom till

Kommunstyrelsens presidium

Byggnadsnämndens presidium

Samhällsbyggnadsförvaltningen Kristina Gewers

Plan- och exploateringsenheten Mikael Åklint

Stadsarkitekt Lars Barrefeldt

Miljöstrateg Kia Regnér

Miljö- och hälsoskyddschef Gunilla Enggren

Exploateringschef Tommy Bokell

Kultur- och fritidschef Mats Lennerthson

Länsstyrelsen i Stockholms län, Miljö- och planeringsavdelningen

Naturskyddsföreningen i Stockholms län